

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2026. gada 26. februārī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mīts, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 15/2026),

konstatēja:

1. No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt tiesiskā regulējuma trūkumu Saeimas vēlēšanu likumā un Pašvaldības domes vēlēšanu likumā attiecībā uz balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtību par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 2., 6., 77. un 101. pantam.

2. Saeimas vēlēšanu likums regulē Saeimas vēlēšanu norises kārtību, savukārt Pašvaldības domes vēlēšanu likums – pašvaldības domes vēlēšanu norises kārtību.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam pieteikumā jānorāda prasījums Satversmes tiesai. Tas nozīmē norādīt konkrētu tiesību normu, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē.

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka konstitucionālo sūdzību var iesniegt ne tikai par likumdevēja pozitīvas darbības rezultātu – tiesību normu –, bet atsevišķos

gadījumos arī tad, ja no Satversmē ietvertajām pamattiesībām izriet konkrēts pienākums, kuru likumdevējs nav izpildījis pozitīvā formā – nav attiecīgi noregulējis konkrēto jautājumu (sal.: *Satversmes tiesas 2010. gada 30. marta spriedums lietā Nr. 2009-85-01*).

Pieteikumā norādīts, ka Saeimas vēlēšanu likums un Pašvaldības domes vēlēšanu likums nenosaka skaidrus, publiski pārbaudāmus un neatkarīgi auditējamus procesuālos standartus balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtībā. Tāpat likumdevējs neesot noteicis skaidrus tiesiskus kritērijus, kad šajā vēlēšanu posmā izmantojami elektroniski vai automatizēti rīki.

Kolēģija secina, ka likumdevējs gan Saeimas vēlēšanu likumā, gan Pašvaldības domes vēlēšanu likumā ir noteicis balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtību. Saeimas vēlēšanu likumā šie jautājumi ir regulēti 4. nodaļā, savukārt Pašvaldības domes vēlēšanu likumā – 6. nodaļā. Pieteikumā ir minētas divas Saeimas vēlēšanu likuma normas, kuras, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, kopā ar citām, pieteikumā neidentificētām tiesību normām, norāda uz tiesiskā regulējuma trūkumu minētajos normatīvajos aktos. Tomēr pieteikumā nav norādītas konkrētas Saeimas vēlēšanu likuma un Pašvaldības domes vēlēšanu likuma normas, kuras norāda uz attiecīgā regulējuma trūkumu, un kolēģija tās arī nevar izsecināt, saprātīgi interpretējot pieteikumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punkta prasībām.

4. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī citām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas 1.¹ punktam vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā ir pieļaujama vienīgi tad, ja tie ir savstarpēji cieši saistīti un to izvērtēšana vienas lietas ietvaros var sekmēt vispusīgu un ātrāku lietas izskatīšanu. Pieteikumā ir sniegts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par to, ka Saeimas vēlēšanu likuma un Pašvaldības domes vēlēšanu likuma normas ir savstarpēji cieši saistītas, jo tiesiskā regulējuma trūkums abos likumos ir identisks un izpaužas vienā un tajā pašā vēlēšanu procesa posmā. Tomēr Saeimas vēlēšanu likums un Pašvaldības domes vēlēšanu likums regulē atšķirīgu vēlēšanu norises kārtību. Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kāpēc šie vēlēšanu procesi paši par sevi būtu savstarpēji cieši saistīti.

Turklāt atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt minētā panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šādu uzskatu pamatot.

Konstitucionālā sūdzība vispirms ir individuāls tiesību aizsardzības līdzeklis. Satversmes tiesa ir secinājusi, ka jēdziens “aizskar” ietverts likumā ar mērķi norobežot konstitucionālo sūdzību no *actio popularis* jeb sūdzības vispārības labā (sk. *Satversmes tiesas 2002. gada 22. februāra sprieduma lietā Nr. 2001-06-03 secinājumu daļas 2.4. punktu*). Personas pamattiesību aizskārums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam. Lai nošķirtu gadījumus, kad persona konstitucionālo sūdzību iesniedz nolūkā aizstāvēt savas tiesības, no gadījumiem, kad persona to dara vispārības labā, nepietiek ar konstatāciju, ka persona pieder pie grupas, uz kuru tiesību norma attiecas. Iesniedzot konstitucionālo sūdzību, pieteikuma iesniedzējam jānorāda objektīvi pārbaudāmi fakti, kas raksturo viņa pamattiesību aizskārumu un ļauj konstatēt tā rašanās brīdi (sk. *Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 16.3., 22.1. un 22.3. punktu*).

Pieteikumā norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Latvijas Republikas pilsonis, kurš piedalās gan Saeimas, gan pašvaldības domes vēlēšanās. Tiesiskā regulējuma trūkums Saeimas vēlēšanu likumā un Pašvaldības domes vēlēšanu likumā attiecībā uz balsu skaitīšanas un vēlēšanu rezultātu aprēķināšanas kārtību aizskarot Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 1., 2., 6., 77. un 101. pantā ietvertās pamattiesības, jo viņam kā vēlētājam neesot nodrošināta reāla iespēja pārliecināties par vēlēšanu rezultātu caurskatāmību, publisku pārbaudāmību un neatkarīgu auditu. Tomēr pieteikumā nav sniegts tāds faktisko apstākļu izklāsts, no kura būtu gūstams apstiprinājums tam, ka tiesiskā regulējuma iespējamais trūkums minētajos likumos ir radījis nelabvēlīgas sekas tieši Pieteikuma iesniedzējam. Apstākļi, ka Pieteikuma iesniedzējs piedalās vēlēšanās, kuru norisi regulē Saeimas vēlēšanu likums un Pašvaldības domes vēlēšanu likums, konkrētajā gadījumā nav pietiekams pamattiesību aizskāruma konstatēšanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

noIēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 15/2026).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa